

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőik

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely,
Árpád-utca 3.

Érdekeink a városokban.

Nem csak manapság igaz az, hogy a kié Párizs, azé Franciaország és aki uralja Budapestet, birja Magyarországot. Ugy volt az régen is, hogy minden országnak vagy vidéknek kulcsa — annak fővárosa. Pál apostol, midőn a pogány világ megtérítésére indul, nem az elhagyott falvakat keresi fel, hanem Antiokhiát, Athaenet, Korinthust, Alexandriát, Rómát; a minthogy maga az Idvezítő is, a döntő csatát megvívni, Galilea tartományából a fővárosba, Jeruzsálembe megy fel. A városok a nemzeti és társadalmi élet tüzhelyei. Ott gyül össze a tudósok serge, ott lüktett a kereskedelmi élet, ott csinálják a politikát, ott fejlődik az izlés, művészet. Város és vidék ugy vannak egymással, mint a szív és a tagok, vagy a tüzhely és tüzelő szer. A városok messzevilágító fényéhez és melegéhez a vidék nyújtja ugyan az anyagot, a szív működéséhez szükséges vér előállításához a többi tagok szerzik és készítik elő a táplálékot, de a város fénye mellett halad a vidék s a tagokba a vért a szív lüktetése küldi szét.

Nem mondom, hogy e kapcsolatból mindig jó származik, sőt tudom — fájdalom — igen gyakran egészségtelen e kapcsolat. A vidékről sokszor selejtes elem tódul a városokba sőt a város igen gyakran megrontja még a jó anyagot is, mit a vidékről magába vesz s ha a város önmagában megromlott, a mit kiad a vidéknek: divatja, uj-

ságja, irodalma, izlése, kereskedelme mind mérgezővé lesz a vidékre nézve. De bármint legyenek ezek, az el nem tagadható, hogy a városok vezetnek s a milyen a város olyan a vidék, s a kié amaz, azé lesz emez is.

A mily fontos magyar hazánkra és nemzünkre nézve evangéliumi igaz hitünk virágzása s református egyházunk erősödése: oly fontos ezek érdekeinek szolgálata első sorban a városi gyülekezetekben. Ha városokon nincs egészséges vallásos élet, az megrontja a vidéket is azok által, kik oda mentek s onnan ismét haza kerülnek. A városok vallás-erkölcsi élete ezért a leggondosabb figyelemre méltó. Ott van a fény, mely nagyragyásra, az élvezet, mely bünre csábít; ott vannak kiváló nemes példák, de ott a romlottság, a szenny, piszok, rosztársaságok, melyek mint a pestis, ragadósak és pusztítanak. De másfelől nemes szívek krisztusi munkájára ott a legtöbb ember és legszélesebb mező. A gazdagok könnyebben rendelkeznek idővel is és pénzzel is a szükség, nyomor, szerencsétlenség, elhagyatottság, ügyefogyottság árvaság stb. áldozatain segíteni. Ott kell a krisztusi munkát cselekedetekben is szemléltetni.

Korinthus egyike volt a világ legerkölcstelebb és romlottabb városainak, mégis az Ur azt mondja Pálnak: »nékem sok népem vagyon a városban« (Ap. csel. XVIII. 10.) Nem fejek, hanem szívek szerint értette az Ur. S bizony az Urnak sok népe vagyon különösen a városokban. Mert

semmi sem alkalmasabb arra, mint épen a város, hogy rövid idejű elmerülés után az élvezetekbe és világi örömeibe, az ember megutálja azokat; hogy belássa, mily hiábavaló és semmitévő az a gazdagság, fény, pompa; hogy észre vegye, mily sok romlottságot takar a külső fény s végre hogy felismerje, hogy az emberek egyedüli kincse az Isten és a vádolás nélküli tiszta lelkiismeret.

Sok ilyen népe van a városokban az Istennek. Ezeket kellene felkeresnünk, ezekre kellene gondot fordítanunk, ezeket kellene az Isten országa szülőjébe munkásokul elhivnunk. Ezeknek a lelke szomjuhozik igazán az »ismeretlen Isten« után, hogy találjanak az ő lelküknek békességet és nyugodalmat. E szomju lelkek azokból a forrásokból isznak, a melyeket elejőkbe adnak, a legközelebb kapott táplálékból esznek. De mert nagyon el vannak foglalva, oda kell vinnünk nekik, elibük kell adnunk. Több pénz is van ott, könnyebben is szerezhető, szellemi, lelki táplálékért szivesebben is áldoznak: ne sajnáljuk a fáradságot: vigyünk nekik egészséges eledelt. Külföldön egy-egy város népe fenn tud tartani egy sőt több vallásos ujságot, vallásos olvasmány sorozatot, a mi minél elterjedtebb: annál olcsóbb és könnyebben terjeszthető. Valjon mit mutatna a »Vasárnap« előfizetőinek ily szempontból való csoportosítása? Hajdani »szép Erdély országnak« minden valamire való magyar városa református

volt. Többségében az talán még ma is. De mintha rossz idők játnának! Pedig: a kié a város, azé a vidék. És az Ur ma is mondja, mutatja: »sok népem vagyon nekem a városban.« Szóljatok hát: mért vagytok oly némák?!

A ha cz első sorban a városokon dől el!

(Kolozsvár.)

Nagy Károly.

A Miatyánk és az anya.

(Vége)

Ezeknek előrebocsátása után tanította meg a »Miatyánkra« mondván: Ti azért így imádkozzatok:

Miatyánk ki vagy a mennyekben. Tehát a megszólítás, az első szó is arra tanít, hogy mindannyian testvérek, egy atyának gyermekei vagyunk és még is mennyit gyűlölködünk, szeretetlenkedünk. Hányan vannak, kik lenézik a szegényt és akik önzésükben azt hiszik, hogy Isten, ki a mennyekben van, melyet ők a csillagos égből, vagy még azon felül képzelnek, csak a nagyok, és gazdagoknak lehet atyja. Pedig ha Krisztus tanítását ismernék, ha közvetlen az evangéliumból tanulnák, tudnák, hogy mindenütt jelen van és hogy előtte nincs személyválogatás.

Szenteltesék meg a te neved. Mondják tovább. Valjon ha értenék, mi az a *megszenteltetés*, találkoznánk-e uton-utfélen olyanokkal, kik megszentelés helyett megszenteltelenítik, mikor az Ő nevét hiába felveszik. S mégis milyen áhitattal folytatják tovább:

— Nem ugyan a, pedig benézhetnél vagy egyszer, mikor szeres is vagy, látod milyen pusztá ez a mi házunk nálad nélkül.

— A fiam jött meg Eszter, vagy kivel beszélsz?

— Én vagyok édes anyám, — szól a marczona férfi — a szegletben meghuzódó öreg aszszonyhoz. Nehéz 82 esztendő gyöngé vállain, nagyot hall és majd semmit se lát, a telekről ki se tud menni, ott is tapogatva jár. Mintha csak álom lenne élete.

— Emlegetett egész héten gyakran, alig várta hogy haza jöjj; mindig mondta, hogy sokat akar beszélni veled. Mondá Eszter a hazaérkezőnek. — Itt vagyok hát, ma itthon is leszek, sorát ejtjük majd mindennek.

— Nehezen ejthetjük mindennek kedves Juon, vég nélkül nehéz keresztünk van nekünk. Isten tudja meddig viselhetjük. Már nőnek ime a gyermekek, a nagyobbik már iskolás, mindennap sirva jó haza, hogy a többiek bosszantják, hogy neki nincs neve, ő a senki fia. Eddig csak én sirtam éjjel-nappal, mintha Isten büntetése lenne rajtam. Kétségbe vagyok, vajjon a bűn ereje, vagy a régi szeretet hatalma nagyobb-e a mi minket összetart. Nem jártunk sem az Isten, sem az emberek törvényén, magunk csinálunk törvényt magunknak és csak azt tartottuk meg. De ez nagyon égeti most a lelkemet. Ha az áldott tem-

TARCZA.

Az ősök Istene.

— Irta: Irsay József. —

Egy falusi történetet mondok fel. Rege számba mehet, de ne menjen feledésbe, inkább szálljon szájról-szájra.

Felénk történt ugyan, de bár ne történtek volna egyebek.

Szegény Eszter sirva köszönti a reggelt, hajnalhasadáskor könnyes nyoszolyánál ébred. Az estét soha se várja, mintha félne a sötétségtől; pedig az éjfélt se sötétebb, az ő lelke keserűségénél.

Férje urát várja éppen és siránkozó kis gyermekét csitogatja a bölcsőben; mert az apa pihenni tér, s nem szereti, ha sirás lesz altatója. Ő is javakorabeli férfi, erős, hideg arczu, kihívó magatartásu, inkább látszik rajta a szél és az eső, mint a falak védelme. Béresnek született, az ostor a kenyere, erdő és mező a háza, fatővén a pihenő párnája.

— Isten hozott Juon, köszönti előre szelid lelkü társa.

— Isten áldjon Eszter, hogy vagytok, nem láttalak a héten?

Jöjjön el a te országod. Igen, mert az Atya országa alatt olyant várnak, mint valami eldorádó, hol minden földi javak teremnek, csak, fogyasztó kell hozzá. Nem tudják, hogy Isten országa számunkra is csak akkor jön el, ha annak eljövételén — a Krisztus szerint — magunk is szorgalmasan munkálkodunk.

Legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is. Arra pedig, hogy az Ur akaratában megnyugodnának, nagyon kevés példát találunk a »Miatyánkot« imádkozók nagy seregében is. Gyakrabban látjuk, hogy mindenki csak a maga akaratát tartja fontosnak. Némelykor az éretlen gyermek akaratát uralkodik a családban, a fiatalságé a társadalomban. De mikor saját éretlen akaratuk nehéz körülmények közé sodorják, kétségbeesve zugolódnak és újból mondják a »Miatyánkot« anélkül, hogy külön is eszökbé jutna, »legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is.«

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Sok ember pedig midőn a kenyeret kéri kalácsot s több ahoz való luxus eledelt gondol és vár, anélkül, hogy rászolgálna, vagy éppen »véres verejtékkel« szerezne meg.

Milyen sokan megvetik a kenyér keresés szorgalmas munkáját, inkább lustálkodnak, pedig meg vagyon irva: »aki nem dolgozik, ne is egyék«, tehát szorgalom nélkül a mennyei atya sem ad kenyeret. Azonban a lustálkodók segítnek magukon. Elveszik a másét, nem törődve a becsülettel. Ebben a tekintetben jelen századunk minden eddigieket felülmuló példákkal szolgál; ma már nem csak a mindennapi kenyeret veszik el a megtévelyedettek, hanem milliókat.

plomba megyek is, a mieink a padjukba se eresztene be, ha kijövök, mind utánam néznek: halom amint összesugnak, vajjon oláh leszek-e, vagy megmaradok ősi hitem mellett? Szegény anyád fél éjszakáig beszél a gyermekeknek, hogy milyen gyönyörűséges egyességgel (bár nehéz munkával és nagy áldozattal) építették az ő ősei is ezt a mi kis templomunkat; tőlem kérdik aztán sorba a gyermekek, mi is van hát velök, magyarok ők vagy oláhok lesznek

Juon, Juon — nagyobb az Isten törvénye a mi törvényünkénél. Kevés nyugodalmam van nekem ebben a házban.

— Jól van dolgotok neked is, anyámnak is, hogy nem akad egyéb dolgotok a régi templom építésénél és egyéb meséknél. Bezzeg mikor én soros vagyok és a rendes ökröm kolompját a tilosban hallom; a kenyeremet féltem, mem apátok templomát.

— Kemény beszédek ezek Juon, de a szived azért nem olyan kemény, te is sirtál emlékezz csak vissza a tavalyi szent Husvét ünnepen, csak úgy fogadtak téged is a te véreid, mint engem az enyéme most.

Hitehagyott volt a neved!!

— Igaz. De az Isten nem olyan kegyetlen mint az emberek. Rám is úgy süt a nap, mint rájuk.

Szent könyvünkből látom, hogy Krisztus Urunk legfontosabbnak tartotta a »Miatyánknak« ez a részét: *És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsáitunk azoknak, a kik mi ellenünk vétkeztek*, mert a többi részt nem magyarázta, míg erről, közvetlen a »Miatyánk« »Ámenje« után így szól: »Mert ha megbocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, megbocsátja néktek is a ti mennyei Atyátok. Ha pedig meg nem bocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, a ti mennyei Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.« Hogy mennyire nem érzi és nem érti a »Miatyánkot« mondók egy része ezt a szakaszt se, bizonyítja a végtelen viszálykodás, szeretetlenség, ellenségeskedés s rut gyűlölet s irigység, mely napról napra előfordul, családban, társadalomban, egyházi és hazafias téren. Sőt, ha meg nem történt volna, mesének se hinném, hogy egyik egyházfejedelem ilyen rendeletet adott hiveinek: »Az eretnekek kiirtásáért imádkozzatok.« Az egyházfőknek pedig kezökben az evangélium, valjon szivökben és lelkökben ott van-e, midőn testvéreik kiirtásáért imádkoznak? Idvezitőnk mondta: »Nem minden, aki ezt mondja: Uram! Uram!« megyen be a mennyországba, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.« Továbbá: »E nemzetiség én hozzám csak szájjal közelget és ajakával tisztel engemet, szive pedig én tőlem távol vagy. Hiába tisztelnek pedig azzal is, ha oly tudományokat tanítanak, melyek embereknek parancsolatai.«

Idvezitőnk tehát a megbocsátást tartotta a legfontosabbnak, mégis legkevésbé azt gyakorolják. Pedig ha a Krisztust akarnák követni, mindent megbocsátának egymásnak, mert mikor

Az én vetésemre is úgy esik az eső, mint az övékre.

— Igen — de te sehol se adsz hálát a te irgalmas Istenednek, veté ellen szeliden Eszter.

— Hagyj békét nekem asszony, látod alig tudom hetenként egyszer rendbeszedni ruháimat s magamat, te meg aztán mindig zaklatsz anyámmal együtt . . .

— Nem zaklatlak Juon, csaknem bánom, hogy szólottam. De ameddig apa nem voltál, édes volt a bűn. Engem is mig anya nem lettem megelégitett a véték. De most nem tudom elviselni, hogy a mi vétküinkért ezek az ártatlan gyermekek szenvedjenek, és leborult sirva a bölcsőre . . .

— Juon fiam, nekem már alig van egy néhány napom hátra, ha azt akarod, hogy haló poromban nyugodalmam legyen, — térjete a törvényes utra kedves gyermekeim. És legalább becsületes nevet adjatok ezeknek az ártatlan gyermekeknek. Azt, hogy apáid hitéhez, nyelvéhez is visszatérj, többet nem mondom, mondtam eleget. Elég okos ember vagy te, cselekedj a te lelked szerint.

Az erős férfi gyermek lett. Heves indulattal felvette kis gyermekét a bölcsőből, megfogta az Eszter kezét és szeliden szóla: — »Érdj Mária nénihez, vigyétek ezt a gyermeket a ti papotokhoz, — a jövő vasárnap én is e' megyek!«

Vér vizzé nem válik és az ősök Istene meg nem szegyenül.

Péter kérdezte: »Mester! megbocsássak az én atyámfiaimnak 7-szer? Jézus azt felelte: nem 7-szer Péter, hanem 77-szer bocsáss meg neki.

És ne vigy minket a kísértetbe, de szabadíts meg minket a gonosztól. Legtöbb ember elegendőnek tartja e szavakat gépileg elmondani, a nélkül, hogy maga is felfegyverkezne a kísértések ellen, szilárd jellemmel és igazság érzettel. Sokan pedig meg sem kísérik az ellentállást, sőt keresik a kísértéseket, megnyugtattva magukat, hogy ennek így kellett lennie, az Ur akarta így. Itt már mintha bele nyugodnának az Ur akaratába, hogy magukról a felelősséget elháríthassák.

Az elmondottakból következik, hogy a vallás erkölcsi érzések fejlesztése és ápolása érdekében legtöbbet tehet a nő, az anya, még pedig egymagában a családban, azután az iskoláztatás alatt az iskolával karöltve. De az is következik, hogy célját a nő, az anya nagyon egyszerű eszközökkel is elérheti, minthogy a nők többsége nem is rendelkezhetik magasabb fokú műveltséggel. Azon egyszerű eszközök pedig legyenek a gyermek első éveiben az illem és erkölcsös viselkedésre vonatkozó figyelmeztetések. E végett fel kell ujtani a régebbi családi nevelésnél divatozott jó szokásokat, t. i. illedelmes és erkölcsös viselkedésre utasításokat adni, melyeket kis versikék, vagy mondatokban könnyen be lehet tanítani és alkalom adtán ismételtetni. A gyermeki ész és érzelm bizonyos fejlődése után pedig vezéreljék az anyát a Miatyánkban lefektetett elvek. Mert azon elvek szerint, lehetőleg tökéletes embert is lehet nevelni. Idvezítőnk is azt mondja: »Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletesek.« A »Miatyánk« elvei szerint nevelt emberek — eltekintve a legjobb igyekezet mellett is előforduló kivételeket, — Istenfélőnek, helyzetén megnyugvónak, munkásnak, emberszeretőnek, szilárd jelleműnek kell lenni. De ahhoz szükséges, hogy az anya szakítson a »Miatyánk« mostani tanítás módjával, mely — tisztelet a kivételeknek — csak abból áll, hogy 5—6 éves korban megtanítják elmondani, mintha csak egyszerű beszédgyakorlat volna s ezzel eleget vélnék tenni a gyermek vallásos és erkölcsös nevelése érdekében.

A »Miatyánk« minden anyának kéznél való eszköz; azt csak át kell érezni, meg kell érteni, és a gyermek évek alatt, az ő fejlődő érzését, értelmét, akaraterejét, szóval beszédét és cselekedeteit az abban, Jézus által kijelölt uton kell vezetni. *Röviden szólva: a »Miatyánkat« ne mondani, hanem cselekedni tanítsuk meg.*

Igy cselekedvén, akkor jövőben az Ur nevét többen fogják megszentelni, többen megnyugosznak akaratán, többen fogják a mindennapi kenyeret megérdemelni, többen bocsátnak meg embertársaiknak, inkább terjed a szeretet, kevesebben esnek a kísértések és gonosz áldozatául; akkor jó el az Ur országa, terjeszkedik hatalma és lényesen szent nevének dicséret, dicsőség mindörökké.

Molnár Károlyné.

Add meg a mi kenyerünket...

Két árva gyermek, két kicsiny fiu,
— Mindkettő arcza olyan szomorú, —
Félmeztelen, fázón, rongyosan
Imádkozik áhítatosan. —
Összetéve kicsiny kezeiket:
»Add meg a mi mindennapi kenyerünket!«

És míg ajkuk az imát rebegi
— Mindkettőnek szeme könnyel teli; —
Arczuk átszellemül, hiszen már nem árvák:
Édes atyjukat ott fön meg találták.
— Összetéve kicsiny kezeiket:
»Add meg a mi mindennapi kenyerünket!«

Nem, nem árvák ők, azt sugja valami,
Hogy van édes atyjuk, ki nem fogja elhagyni;
Van egy láthatlan kéz, mely fölemel,
Mely a szegény árvát nem hagyja el.
— Összetéve kicsiny kezeiket:
»Add meg a mi mindennapi kenyerünket!«

Higyjétek ti árvák, kiknek nincsen atyjok,
Hogy ti árvák azért még sem vagytok;
Van egy közös atyánk, ki nem hagy el,
Mindig velünk van, mindig közel;
Csak higgyünk benne, imádjuk őtet:
Megadja a mi kenyerünket.

Csiki Albert.

Isten igéje.

— A szenvedő Jézus. —

Zsid. IV. 15. V. 7—9.

Beköszöntött a böjti időszak, mely a komoly csendnek és magunkba szállásnak ideje: előkészület a halál nagy ünnepére. Társas életünk is a nyugalom révébe lép most s a zajos örömei hullámai lecsendesülve ismét medrükbe térnek. A szenvedő és meghaló Messiás alakja jelenik meg a böjt napjaiban szemeink előtt és mi gondolatban elkísérjük őt a Golgotáig s újra meg újra átéljük küzdelmeit, testi és lelki gyötrelmeit.

Vajjon mi hozza a szenvedő Jézust ily közel szívükhöz? Bizonyára az, hogy ő is emberileg küzdött, emberileg szenvedett. »Mert nem olyan a mi főpapunk, aki nem tudna részvétellel lenni a mi gyarlóságaink iránt, hanem aki megkísértetett mindenekben, hozzánk hasonlóan, bűn nélkül« . . . Valóban! az üdvözítő végigjárta az élet legsötétebb völgyeit s kivette részét a szegénységből és nélkülözésből, a nyomorból és fájdalomtól egyaránt. Érezte ellenségei gyűlöletét és tanítványai hűtlenségét, a meggyaláztatás keserűségét és a kereszthalál rettentő kínjait. Azért tekintünk fel olyan bizalommal a keresztfára, mert tudjuk, hogy az a halvány arcú férfi, akit magunk előtt látunk, éppen úgy és annyit, sőt végtelenül többet szenvedett, mint mi s a megpróbáltatás óráiban — éppen, mint a többi szenvedő emberek — »könyörgésekkel, esedezésekkel, erős kiáltás és köny-

hullatás közben járult ahoz, aki képes megszabadítani őt a haláltól» . . .

De nemcsak a szenvedésben hasonlatos Jézus hozzánk, hanem abban is, hogy »azokból, amiket szenvedett, megtanulta az engedelmisséget« s így a szenvedés útján ment be »az atya dicsőségébe.« Milyen felséges és tanulságos példa ez ránk nézve!

Ha az üdvözítő nem szégyelte »szolgai formát ölteni,« magát megalázi és a szenvedésből engedelmisséget tanulni, ha ő küzdelem és megpróbáltatás által emelkedett az erkölcsi tőkék magaslatára: akkor nekünk sem szabad a szenvedések között Isten ellen zugolódunk és kétségbeesnünk. »Fájdalom a boldogságnak egyik alkotórésze« s az emberi tökéletesedés legfőbb eszköze. Miként a zivatar a levegőt: akkép tisztítja meg a fájdalom lelki világunkat. »A szenvedés is zivatar, de vele Isten jót akar.«

Mikor Pál apostól így szól a galatákhoz: »Annyit szenvedtetek volna hiába!« — azt akarja tőlök kérdeni: hát azok a megpróbáltatások, amelyeken átmentetek, semmi jó gyümölcsöt nem termettek? Mert Isten nem azért tett oly kemény próbára titeket, hogy kinezzen vagy könyekre fakasszon, hanem, hogy hü és engedelmes gyermekeivé tegyen.

Azért, kedves olvasóm! ha élted egén felhő tornyosul s szemedből fájdalom könnyei hullanak:

„Ne csüggedez! . . .

E felhőből még áldás árad,
E könyeső naptól felszárad.
Neked mindig, ha ég borul,
E hit szolgáljon gyámolul:
— Istentől jön a zivatar
És Isten mindig jót akar“ . . .

Ifj. Péter Károly.

Hazai krónika.

— 1903. márczius 2. —

Országgyűlés. A hushagyó keddi két napi vakáció után, hamvazó szerdán, febr. 25-én, folytatták a katonai javaslatok tárgyalását. Meddig még? Mindenki ezt szerette volna tudni. Némi tájékozást nyertek is a Barabás Béla beszédéből. De előtte a kormánypárti *Böszörményi* Sándor beszélt természetesen a javaslat mellett. Most jött *Barabás* Béla. Azzal kezd, hogy a többség nem fejezi ki a nemzet akaratát, mert, ha azt akarná kifejezni, a javaslatok ellen kellene szavazni. De

nem teszik még azok sem, kiknek választóik felirtak a javaslatok ellen. Egész hosszú névsort olvas fel azon képviselőkről, kiknek választóik kéri a javaslat elvetését. Aztán a 67-es törvényekből azt bizonyítja, hogy a nemzetnek joga van a magyar hadsereghez. De a dinasztia érdeke miatt ez a jog nem érvényesülhet. 1867-ben csak felfüggesztették — úgy mond — a Habsburgok dinasztikus törekvéseit, de meg nem szüntették. Itt az ideje, hogy ennek véget vessenek. Ezért ő és pártja a végkimerülésig küzd a javaslatok ellen. 26-án olyan szépen letárgyalták napi rend előtt, hogy a

magyar-csékei választásnál volt-e visszaélés vagy nem: hogy az időből egészen kifogytak. Mert hát az ellenzéknek gondja volt rá, hogy elsőbben nyílt ülésben vádolja meg a kormányt erőszakossággal, azután meg ugyanezt zárt ülésben is elmondja. 27-én *Beniczky* Árpád, a ki 18 éve tagja a t. Háznak, ma tartotta meg első beszédét a javaslat ellen. Pártja helyeselt is neki. *Szemere* Miklós kormánypárti szintén érdekes beszédet mondott, mert megdicsérte a nemzeti hadsereget. Egy hadsereg harczképességét csak a *czéllövésben* való képzettség által lehet elérni. Arra kellene nekünk a fősulyt fektetni, hogy fiaink kitűnő *czéllövők* legyenek, mert nekünk a hazáért nem meghalni, hanem élni kell. Ilyen intézmények létesítését sürgeti. Még *Eitner* Zsigmond és *Kovács* Pál beszélt

a javaslat ellen. 28-án zajos gyűlés volt. *Rát-kay* László vezette be a vitát. Azzal kezd, hogy tul, az osztrák képviselőházban és az urak házában is már megszavazták a katonai javaslatokat. A tárgyalás alatt olyan beszédeket mondtak, melyek mélyen sértik törvényeinket és becsületünket. Valóssággal tüntettek a javaslatok mellett és azt hangoztatták, hogy a hadseregnek egészen osztráknak kell lenni; a vezérszó nem lehet más, csak a német, a jelvény csak az osztrák. De sőt egy cseh még »betyárnak« is elnevezett és még sem utasították rendre. Azt kérde melyik igaz: az-e, mit a magyar törvény mond,

vagy az, amit az osztrák honvédelmi miniszter mondott? Ő úgy véli, hogy az osztrák miniszter nem mondott igazat. Széll K. csak röviden azt feleli, hogy ő és az ország is az 1867. XII. t.-cz. alapján áll. Attól el sem is tér. Így tehát könnyű megítélni, ki mondott igazat. Az osztrákok kifakadásai ellen kevesen tiltakoztak még: Ugron Gábor, Rákosi Viktor és Rakovszky István. Mindnyájan hangoztatták, hogy nekünk a saját szövetségünk a legnagyobb ellenségünk.

Nemzeti nőnevelés. Br. Bánffy Dezső, volt miniszterelnök a »Magyar Közélet« legújabb számában »magyar nemzetiségi politika és nőnevelésünk« czim alatt egy tanulságos cikket irt. Ebben is, éppen mint a Vasárnap mult számában ismertetett cikkében az egységes, tiszta nemzeti alapon kiépülő magyar államnak alapfundamentumát rakja le. Igen helyesen, az erős magyar állam alapját a nemzeti nőnevelésben keresi és találja meg. »A magyar nőnevelés általában, de különösen a felsőbb köröknél és közép osztályunkban, magyar nemzeti pontból igen fontos kérdés. A nő van hivatva a családkörében, az érzelem világában, a kisdetek lelkébe és szívébe becsepegtetni azt a lelkesedni tudó hazafi érzést, mely neveli az igaz hazafiat, hazafiasan gondolkozni tudó, hazafias nagy tettekre képes és hivatott honfiakat és az ezeket nemzeti érdekekben önfeláldozásra képes tettekre lelkesíteni tudó honleányokat. És mit látunk? Azt, hogy nővelésünk csak másodsorban gondoskodik anyák és honleányok neveléséről, első sorban a női hivatásnak sok vonatkozásban meg nem felelő, a boldog családi élet kereteit megzavaró kenyérkereseti pályákra való képzést és előkészítést tekinti főczéljának, pedig csak azért »magyar nőnek születni« nem lehet »szép és nagy gondolat«. Rámutat arra, hogy a felsőbb körök és a tehetősebb közép osztály leánygyermekait idegen nevelőnők által idegen szellemben nevelteti. »Megtanulják a magyar történelmet, meg a magyar röldröjzot, meg a magyar zenét és éneket is, de éreznek és gondolkoznak idegen nyelven, avagy idegen szellemben.« A zárdai apácavezetés alatti nőnevelő intézetek sok esetben nem is magyar nyelvűek, némely felekezetek nőnevelése pedig határozottan nem magyar nemzeti irányzatú. Mert ez mind így van, aztán természetes, hogy a »nemzeti gondolat« nehezen tud megmozdulni, mert hisz — kivételektől eltekintve — hiányzik a férfit, a »nemzeti gondolat« érdekében lelkesíteni tudó nő, hiányzik a »nemzeti gondolat«-ban nevelni tudó anya. Szomorú tények és igazságok ezek, lehet érveket, kimagyarázásokat ellenők felhozni, de megczáfolni, sajnos, nem lehet.« Pedig míg az élet, a valóság meg nem czáfolja: addig a magyar nemzeti államnak fundamentuma nem lesz lerakva.

A hazai ipar pártolása. A kolozvári kereskedők közül már többen kizárólag csak hazai iparcikkeket árulnak. A vevő közönség érdeklődése is felkelt a magyar ipar pártolása iránt, mert igen sokan vannak már, akik csak magyar por-

tékát vesznek meg. Ez mindenesetre örvendes jelenség a hazai ipar pártolására nézve. Óhajtandó volna, hogy a kolozsvári kereskedők példáját más városokban is kövessék.

Világkrónika.

A katholicizmus Irországban. Lesujtó bírálatott irt egy irországi kath. író a katholicizmus befolyásáról a népéletre. Mint hazáját szerető s valóban vallásos ember, azon szomorú tapasztalatra jutott, hogy Irország kétségbeejtő hanyatlása nem a nép iszákosságára és romlottságára, hanem egyedül a papság uralmára vezethető vissza, amely mindenütt érvényesül az életben és halálban egyaránt. Adatokkal mutatja ki, hogy a plebánosok, szerzetesek és apácák száma 30 ezeren felül áll, s ez a szám évenként szaporodik, míg a nép vándorol ki. Csudálatos, hogy az ember Isten által szabadságra van teremtve, mégis hogyan türi a lelki rabságot. Adnák csak az irek kezébe is a bibliát, a mint ott van az angolok kezében, akkor tudom, hogy leráznák ők is magukról a papuralmat, felöltöznék a Krisztus szép és gyönyörűséges igáját. De hát akkor, ki jubilálná meg a »Szent atyát?«

Berlinben nagy feltűnést keltett a mult év december havában azon esemény, hogy az angol kath. szerzetesek felhasználva a német császárnak az angol királynál tett látogatását, kérvényt nyújtottak be Vilmos császárhoz, hogy Poroszország területén engedje meg a szerzetesrendek tagjainak a szabad letelepedést. A császár a kérvényt, melynek a kath. társulatok tagjain kívül a kath. norfolki herceg is aláírt, kedvezőtlenül fogadta és kijelentette, hogy nem akar eltérni nagyatyja rendelkezésétől, a ki 1875-ben feloszlatta Poroszország területén a szerzetesrendeket és csak azokat hagyta meg, melyek beteggyógyítással foglalkoznak. A szükséges módosításokat megtette 1887-ben, a mikor a keresztyéni munkát teljesítő szerzetesrendeknek engedélyt adott a betelepülésre. Kijelentése a kérelmezőknek rosszul esett. Az angol királynak is tudomására jutott e hír, a ki nemtetszését fejezte ki a kath. szerzetesrendek tolokodása felett.

A szentek nem mind igazi szentek. A római egyházban a szentek nagyon elszaporodtak. A pápa özszentsége most egy bizottságot küldött ki, hogy vegyék számba: melyek az igazi szentek és melyek a nem igazi szentek, vagyis azok, a kiket nem a pápák avattak szentté, hanem a néphiedelem. Ez utóbbiakat egyszerűen kifogják selejtezni a szentek sorából. Vajjon aztán a szegény nép kihez fog imádkozni, ha megfosztják szentjeiktől? Ki fog közbe járni, ha degradálják szentjeiket? Lám, a kinek csak egy szentje van: az Ur Jézus, attól őt senki meg nem foszthatja.

A talentumokról szóló példázat a valóságban. Az amerikai gyülekezetek sokféle módját alkalmazzák a pénzgyűjtésnek. Lehet mondani, hogy ebben nagyon találékonyak. A pénzszerzésnek egy új, bár nem eredeti, módját vette

használatba egyik methodista lelkész Bridgeportban. Kijelentette, hogy a következő vasárnap mindenki pénzt fog kapni az isteni tisztelet végeztével. Igéretét meg is tartotta, mert miután a talentumokról szóló példázatban rejltő igazságot megismertette hűveivel: minden egyes jelenlevőnek egy borítékot adott és minden levélborítékban egy cent volt. A kamatoztatás ideje egy óra terjed. Majd meglátjuk, hogy sikeres e ez a bibliai pénzszerezési mód.

Egyházi élet.

Ófelsége, a király, közelebbről öt katolikus püspököt nevezett ki valóságos belső titkos tanácsossának. Hazai törvényeinkben nincs gondoskodás arról, hogy a protestánsok püspökei is a király tanácsosai lehessenek. A jog egyenlőség pedig ezt is megkívánja. Bizony mostoha gyermekei vagyunk mi protestánsok ennek a hazának.

Nagyenyei egyházmegyénk derék és érdemes esperese, *Sándor* János állásától megválni készül. Hajlott korára való tekintettel már fiatalabb erőre akarja hagyni az egyházmegye vezetését. Csak sajnálni tudjuk, ha kipróbált erőink a közélettől visszavonulnak, de az érdem előtt minden körülmények között meghajlunk. Utódjául *Jancsó* Lajos főjegyzőt emlegetik.

Lelkészválasztások. A *vizaknai* népes gyülekezet *Balla* Károly fogarasi második lelkészt választotta meg papjának. A *gidófalvi* egyház *Jakab* József fotos-martonosi lelkészt hívta meg. Mindkét lelkésztársunknak szerencsét kívánunk új állásához.

Marosvásárhelyi egyházunk, mint a M. Sz. írja, febr. 26-án igen népes összejövetelt tartott, melyen tiltakoztak az ellen, hogy a marosvásárhelyi püspöki vizsgálat alatt álló egyház beolvassassék az egyházmegyébe. Hogy lesz-e eredménye, az más kérdés, mert ez egyház számára nehezen lehet a többitől eltérő, külön törvényeket alkotni.

Uj templomot Kolozsvárnak. Kolozsvári ref. egyházunk keblei tanácsa lelkes felhívást bocsátott ki, hogy a város monostori részében új templomot és iskolát építhessen. A felhívás, melyet a »Vasárnap« olvasóinak segedelmező jó indulatába ajánlunk, így hangzik: E nemes és szent célra való adakozásra szeretettel hívjuk föl azokat, a kik az Isten országának eljöveteleért imádkozni és szeretettel munkálni még szükségesnek tartják. Azokat, a kik a templomok és iskolák építését elébb teszik a czifra paloták emelésénél. Azokat, a kik a tiszta magyarságnak megtartása, és ez által a haza erősegeiül a templomok és iskolák szaporítását erős meggyőződéssel vallják. Azokat, a kik különösen korunkban az élet nehéz terhei mellett egyenetlen vívódással küzdőknek tengernyi szenvedéseit megindulás és segély nyújtás nélkül nem nézhetik. Már pedig Kolozsvár város monostori részében az a több, mint kétezer nyi ref. vallásu magyar, templom és iskola nélkül ilyen fájdalmasan szomorú helyzetben van.

Egyházunk alig egy pár éve épített a város hidelvei részében egy egészen új templomot, Magyar-utczában a kor kívánalmainak megfelelő emeletes és 6 osztályu népiskolát, a más két iskolájában költséges építéseket és beruházásokat tett, a melyek felette megterhelték alapjait, annyira, hogy e most kiáltó szükségnek a jöltevők segedelme nélkül eleget nem tehet. Ezekért vagyunk kénytelenek bizalommal és szeretetteljes indulattal hűveinkhez s a nagy közönséghez fordulni célunk, minél elébb elérhetővé végett, azon atyafiságos kéréssel, hogy e kibocsátott gyűjtő iven feljegyezve, hozza meg e vallás-erkölcsi, közművelődési és hazafias célra áldozatát. Minden adományt hálás köszönettel fogadva, nyilvánosan fogunk nyugtázni. Az adományok ezen gyűjtőívvel együtt *Tömösváry* Miklós városi főpénztárnok, egyházi pénztáros aához Kolozsvár, *Mátyás király-tér* 1 sz. alatt küldendők. Kolozsvárt, az ev. ref. egyház keblei tanácsának 1902. november 29-én tartott gyűléséből. *Incze* Gerő, főgondnok, *Zsigmond* Ferencz, egyh. jegyző.

Reggel.

A láthatár mögül
Száll a napsugára;
Szép aranybiboros
Fényt lövel a tájra,
Tünik a sötétség. . .
Mosolyog a kék ég!

Átvonul elmémen
E szelid mosolynál:
Istenem légy velem
A napi munkámnál.
Segítő kegyelmed
Esdekli gyermeked!

Biró Dénes.

Kegyesség útja.

— Az alázatos székely földmives. —

A Z. falusi tiszteletes ur nem vetette meg hűveinek egyszerű hajlékát, felkereste bizony ő még a legegyszerűbb földmives szerény hajlékát is. Egy alkalommal a lakadalmi meghívást is elfogadta s elment, hogy jelenlétével megtisztelje az ifju pár vigalmát. A tiszteletes ur szótlánul nem ülhetett a lakodalomban, — beszédeket tartott s kérdéseket intézett a lakodalmi néphez.

Többek közt az örömapát is megkérdezte:

— Azt már tudom, hogy a leánya hány éves, de a maga korát nem tudom. Ugyan hány éves kegyelmed?

— Hát bizony én csak 12 éves vagyok — szólt az öreg székely ősz bajuszát megsimogatva.

— Hogyan lehetséges ez, kegyelmed bizonyára csak tréfálkozik. — szólt a fiatal tiszteletes meglepődve.

— Bizony nem tréfálkozom, hanem igaz lélekkel mondom, hogy csak 12 éves vagyok.

— Nem értem a dolgot, magyarázza meg öreg ezt a furcsa beszédet.

— Jól van, megmagyarázom tiszteletes ur. Én 50 esztendeig templomkerülő, istentelen, korhely életet folytattam. Annak éppen 12 esztendeje, hogy egy véletlen csapás megváltoztatta egész természetemet, templomba járó, istenfélő, és józan életű lettem. Ez a megváltozás oly boldoggá tett, hogy igaz lélekkel mondhatom, hogy csak 12 esztendőt éltem, a többi 50 évet szeretném kitörölni életemből. Ezért vagyok én 12 éves.

A fiatal pap meghatottan hallgatta végig az öreg székelly alázatos vallomását s melegen kezet szoritott a 12 éves öreggel.

Király Béla.

Mai képünkhöz.

Még élénk emlékezetünkben van ama meg-rázó gyilkosság, mely a magyarok szeretett királynéjának, *Erzsébetnek* életét kioltotta. 1898. szept. 10-én történt. Idegen földön volt, idegen kéz által végrehajtva. Magyar ember jobban tiszteli királyát, királynéját, sem mint amolyan istentelen gyilkosságra vetemednék. És éppen a magyar nemzet királynéja iránti lángoló szeretetének megnyilatkozása az a mozgalom is, mely mindjárt a halál után megindult, hogy emléke az ország fővárosában szobor által is, megörökíttessék. A szoborra pályázatot hirdettek, de a bizottság egyik tervet sem fogadta el. Mai képünk *Róna* József szobor-képét mutatja be, a ki királynénkat magyaros diszöltözetben, fején diadém-mal mutatja be. Ujabb pályázatot tüztek ki, hogy minél szebb és hatalmasabb formában legyen a magyarok nagy asszonya megörökítve.

Vegyes hírek.

Ádám felesége székelyleány volt, ezt az eddig nem hallott hirt akarja valami »nagy tudós« bebizonyítani. Azt véli a tudós ur, hogy Ádámnak még volt egy Lilith nevű felesége, de az 130 évi boldog együtt lét után a faképnél hagyta Ádám apánkat. A bánatos Ádám más oldalborda után nézett volna és hamarosan talált is, mert a paradicsom kertjének őrzésére szerződött népek között, ott voltak a székellyek is. Ádám apánk szeme csakhamar megakadt egy székelly nemes csinos leányán, a kit Évának hívtak, és nemsokára meg is tartották a lakodalmat. Így lett a székelly származású Éva Ádám apánk felesége. Bizony sok csuda bogár van ezen a világon. Ami tudásunk eme véleménye is egyike azoknak.

Kényszerút New-Yorktól Szatmárig. Szegény, elcsigázott magyar parasztgazda érkezett minap New-Yorkból Szatmár városába. A gazda kényszerutlevéllel tette meg ezt a hosszú utat a tengerentulról hazájába. Papp János batizvásári parasztgazda, mint Szatmárról írják, ezelőtt néhány héttel utrakelt Amerikába. Kevés ingó-bingóságát mind pénzzé tette s így valahogy eljutott New-Yorkig. A tapasztalatlan ember azonban a partraszállásnál nem tudta felmutatni azt a leg-

kisebb összeget, amelytől a new-yorki rendőrség a kiszállást és az Amerikában való letelepedést függővé teszi s így Papp Jánost szépen visszahajókáztatták megint Európába, kényszerutlevéllel. Fáradtan, elkeseredve ért haza tegnap falujába, intő példájául azoknak a községbeli szegényeknek, akik Amerikától várják boldogságukat.

Elszaporodott állatok. Franciaországban annyira elszaporodtak a macskák, hogy az irtásokra kell gondolni. Az állatvédő egyesület erősen dolgozik az ellen, de hiába, a hatóságok némely vidéken már elkezdtek az irtást. Versaillesben, ahol a park madarait pusztítja a sok macska, egy napon 100 elvadult macskát lőttek agyon. A lapok is érdemesnek tartották foglalkozni a macskakérdéssel és Berlin példáját idézik, ahol adót vetettek ki a macskákra, amikor a ligetek énekes madarait veszélyeztették. Londonban pedig a patkányok szaporodtak el olyan nagy mértékben, hogy még az emberélet sincs biztonságban. Százezrével lepik el az undok állatok az utcákat és behatolnak a lakó házakba is, iszonyu pusztítást vive keresztül mindenütt. Nők és gyermekek este nem ismernek az utcán járni. Félnék a patkányok támadásától.

Tíz koronából két millió korona. Meddig tart, amíg tíz korona öt százalék kamatozással két millió koronára növekedik? Vagy rövidebben kifejezve: amíg kétszázézerszerre több lesz? Ez a számítás nem valami nehéz és két cseh község: Pist és Raudnitz kupaktanácsa mégis vakarja tőle a fejét. A dolog úgy esett, hogy egy busuló özvegy, férje elhunytáért érzett fájdalomnak enyhítésére, tíz koronás alapítványt tett, mely mindaddig érintetlen marad, míg két millió koronára nem gyarapszik, amikor a két jelzett község szegényei kapják az elhunyt férj halála napján e tőke kamatait. Az egészen kétségtelen, hogy a milliókról álmadozó nagylelkű alapítónak fogalma sem volt arról, hogy a mai számítás mellett 1356 esztendeig tart, amíg Pist és Raudnitz szegényei Kr. után a 2259-ik évben a kamatokat élvezni fogják. Addig koplalhatnak — a szegények!

A »Vasárnap« szeretet munkája.

A szászsebesi templom építésére adakoztak: Tamó Imréné (Brassó) 2 kor. Baló Béla (Kibéd) 60 fillér. Eddigi gyűjtésünk 4 kor. 60 fillér.

A szerkesztő postája.

Olvasóinknak. A »Vasárnap« első és ötödik számából több mutatóvány példány küldetvén szét, e két számunk fogvatékan van. E miatt pár új előfizetőnknek meg se küldhettük e két számot. Ha valaki e két számmal rendelkezik és nélkülözheti, kérjük, költségünkre küldje vissza, hogy rendszer előfizetőinknek adhassuk.

K. K. Brassó. Kis József urtól 2 koronát, közvetlen öntől szintén két koronát kaptunk a Vasárnap előfizetésére. Így tehát ez év végéig előfizetése rendben van.

K. Á. Szamosujvár. A vizszilvási leányegyháznak megindítottuk a Vasárnapot.

K. B. Az ígért apróságokat kérjük.

B. B. Csikszereda. A bejelentett két helyre küldjük a lapot

B. J. Kaptuk. Köszönjük.

Z. L. Kraszna Ama tavaly beküldött kéziratot nem kaptam meg. Jó lenne tán újból megírni. A mit most küldött adni fogjuk. Szíves üdvözet.